

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. iiii. De reuerentia rerum & personarum: & quot modis p[er]sona sit
venerabilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

patet accessus. Quod & illum planū est docuisse qui in samari-
tania ecclesiam instruens ait. Spiritus est deus et eos qui volūt
adorare in spiritu & veritate oportet adorare. Vt tñ ad thronū
illius quocunq; modo humilitatis nostre cōscendat infirmitas/
& aliquā habeat materiā meritorum: sēsualiter coli voluit/ qui
sensum dedit: & qui animā glorificabit & carnem/ vtriusq; fide-
lem expetit famulatum. Se quoq; voluit etiam corporaliter ho-
norari: vt q̄tauis tarditas infidelitatis/ aut negligentie excusa-
tionem non habeat.

Joan. iij.

C De reuerentia rerum & personarum: & quot modis persona
sit venerabilis.

Capitulum. IIII

Reuerentia ergo que corporaliter impenditur aut in p-
sonis consistit aut in reb⁹. Personarum vero ratio ha-
betur/ aut a natura: aut ab officio: aut a morib⁹: aut a
cōditione: aut a fortuna. Natura parētes veneramur
& liberos: & quos nobis caro coniunxit: vt putavxorē: cognatos
& affines. Vnde & gentiū iure receptū est/ eo q̄ peque fit apud
omnes gentes. Ad hoc etiam & diuino iure vrgemur quo scri-
ptum nouimus. Honora patrem tuum & matrē tuā vt sis lōge
uius super terram. Et qui patri vel matri maledixerit morte mo-
rietur. Liberos non multū oportuit cōmendari: eo q̄ nemo car-
nem suam odio habuerit. Sed nec vxorem propter quā hō relin-
quit patrem & matrē: adherens vxori sue: vt sint duo in carne
vna. Nō tamen in hac parte diuine legis mandata desunt. Et
si ppter nature stimulū qui satis vrget rari⁹ inferantur: proten-
duntur tamen ad cognatos & affines quos per se natura cōmē-
dat. Officiū vero est debitum exequendi que vnicuiq; ex iſtitu-
tis & moribus agenda sunt. Ex eo nāq; personis singulis pprii
congruunt actus. In his autez que sic agēda sunt alia ad publicū
alia ad suū cuiusq; pertinet statū. Ex quo liquet officiorum que-
dam publica: quedam priuata conuenienter dici. Priuatorū ve-
ro tanta est multiplicitas q̄ta fere est diuersitas personarū. Pu-
blica quidem omnia referuntur ad duas species. Aut enim a di-
uino aut ab humano iure descēdūt. Hec autē ex libris officiorū
latius patēt: sed ad presentem articulū: vt publicis officiis reue-
rentia impendatur. Tāta nāq; debetur eis: q̄ta est eminentia cu-
iuslibet magistratus. Hanc quidem aut facit: aut indicat vniū-
cuiusq; cōpetens iurisdictio: cum reuerentia magistratū aut cō-
temptus redundet in honorem aut contumeliā subditorum.

Hoc mēbrū de
clarabit. i. c. p
xi. xli. illa xō.
in princi.

Exodi. xx.
Deutero. v.
Ad idē Mat.
xv. Marci. viij
et Eccl. iij.

Polícratici de Curialiū nugis.

Proleus est
figura grama
tica.

Vnde in constitutionibus principum magistratuū edictis: aut promulgationibus per proleus fit pluriū conceptio personarum: vt non tam persone q̄ vniuersitatis tota constitutio videatur esse: vel queuis alia promulgatio. Hoc etiam iura vel canones ignorant/ex vsu quotidiano perspicuum est. Porro rationē officiorum/non modo canonum & legum scita: sed & ethicorū omniū precepta exequuntur. ¶ Mos autem est mentis habitus ex quo singulorum operum assiduitas manat. Non enim si quid fit semel aut amplius/statim moribus aggregatur:nisi assiduitate faciendi vertatur in vsum. Hic aut virtutes & vitia eq̄ complectitur licet vitia non mores esse:sed a plerisq; dicant̄ moribus obuiare. In quo planum est solas virtutes censerī noīe morū. Cum bonos tamen aut malos dicimus mores vitia distingui mus & virtutes. Vnde moratos a bono siue morigeros:morosos vero a vitiis nominamus. Quod & ipsum plenitudinis nomen videtur innuere cum nulli in carne cōtingat adesse satietatem morū:& multis assit superfluitas vitiorum. Cū itaq; a moribus quis reuerentiam cōtrahere dicitur/ei virtutes quibus honor exhibendus est/in esse significatur. Quis enim non veneretur & vereatur illum quem prudentem fortē tēperantem credit & iustum? Hinc est etiā consiliū sapiētis/ei qui timeri appetit: amari:honorari:& preferri vt deus timeat/ amet/ veneret:& ei se tota deuotione submittat. Cōditionem quidē esse diffiniunt: fortuitū persone statum/quo aut aduersis deprimitur/ aut extollitur prosperis & alterutrius sortis naturā/ sui ipsius facie protestatur. Quale est q̄ alios veneramur ingenuos: aliis seruiles cōtumelias irrogamus. Istorū diuitias colim?: illonum cōtēnim? paupertatem. Naturā diffinire difficile esse asserit tullius: ego difficilius credo diffinire fortunā: eo q̄ huius nulla/ illius aliqua substantia est. Natura siquidem reb? originē prebet/ q̄ nequaquā esset si in vitate ipsa non esset. Q̄ enī omnino nō est: alicui pre stare nō potest vt sit. At fortuna cum non sit: nō potest diffiniri. In eo siquidē q̄ non est/ non potest cuiq; p̄ stare quid sit. Efferāt epicurei precipuas sententias suas / quas kyriadoras vocāt/ quibus totius phie putant seruire processum/ & more suo fortune subiiciant vniuersa. Ego in hoc sicut & in plurimis plutarchum censeo audiendum: qui deam cecam colendam esse negat/ asserens eam nisi a cecis coli non posse. Multa quoq; proponit exēpla: quibus liquet omnes cece dee cultores cecatos & precipitatos tandem in foueam exterminii. T̄ estatur hoc gabba qui to

tam etatem luculenter producens in seniū: huius dee familiaritate & cultu in breui elatus / & in breuiori precipitat⁹ est. Qualiter autē / apud suetonium. quere. Queritur tamen prefatus philosophus & in aure predicti principis lacrimabiliter ingemiscit q̄ hoc vitio cecitatis & temeritatis probrosa dea & oibus ignominiosa numinib⁹ / oim̄ deorū tēpla fedauerit: & deorum omnium preripuerit cultum / vt preter edes priuatas / quas in orbe & vrbe passim habet / nupem etiam tarpeiam occupauerit / sup̄mo ioui coequata & publice fortune / imago aurea in capitolio ab aduenis cōuenis & indigenis publice adoretur / & tantā p̄ ceteris habet auctoritatē / q̄ in tota ratiōe mortaliū (vt dici solet) sola vtrāq; paginam videtur implere. Videas eam ibi rotā versare volubilem / quodq; magis mirere / eiusde; rote impulsu: de pectore iouis / sororum pensa / precipitat & conculcat. Quisquis enim fortunam statuit fata conuellit. Fata (inquit stoic⁹) regūt homines. Fatum est in partib⁹ illis quas finis abscondit. Huic paradoxe stoicorum kyriadoxa epicuri reclamation. Fatalem (inquit) tolle necessitatem: quia si fortuna volet fiet de rhetore cōsul. Si volet hec eadē fiet de consule rhetor. Ceterum vt aq; fortuna minus agamus sit inopinatum euentuum forma. Et licet conditioni videatur plurimum viciniari: eo q̄ fortuitorū concursus statum efficiat / quem conditionē esse prediximus. In eo tamen plurimum differt / q̄ conditio nunc a natura / nunc ab officio / nunc a moribus est. nunc a variis figuris euentuum: fortuna semper consistit in his que improuisa emergunt. Eam vsq; quaq; nititur euacuare plutarchus: & ex premissis quattuor locis / nature / officii / morum / conditionis / totius reuerentie emanare credit originem. Superstitiosius tamē hoc infideliū more exequitur. Vnde nonnullas sentētias eius / sensu & sermone catholico curauim inferere. Ille quidē in cultu deorū eos p̄cipue asserit venerandos qui ei familiarius & vicinius accedunt. Aut natura: vt liber indorum domitor hercules: qui eo ip̄o in se iouem protestatus est q̄ angues iugulauit in cunis. Aut officio / vt pontifices: sacrorumq; prefectos. Aut moribus: vt philosophos qui mētis diuine haustum / inuestigatione & dispensatione sapientie indicant. Aut conditione / vt quos fauor numinis extulit. vt aliis preessent ex causa poti⁹ familiari q̄ officio publico. Sermo quidem perfidus est: & omni reprobatiōe dignus: sensusq; vborū qui philosophū nō deceret. Sed forte qd de natura deorū sētū ret / in aurib⁹ corrupti populi ploqui nō audebat / q̄ legerat com̄

Locor. supra
lib. iij. c. viij.

Polícratici de Curialíū nugis.

bustos eē libros philosophi pithagore: & ipm actū esse in exiliū ab atheniēsis eo q̄ dubitauerat an de diis vera essent que vulgo dicebantur. Quis ergo contrariū auderet asserere: qui nec ipsam dubitationē erroris nouerat impunitā? Est itaq̄ verisimile q̄ morē auditoribus gesserit: & vt eos ab illicitis reuocaret: aliq̄ quid indulgisse errori. Nā in doctrina morū luculentissimus est: eoq̄ huic opinioni facilius acquiesco q̄ ap̄ls gētium / fide tñ & religione incolumi: oībus oīa factus: vt omēs lucrifaceret. Nos autē quibus de celo veritas illuxit nō deorū qui nulli sunt sed veri dei ministris & amicis: reuerentiā magnā credim⁹ exhibendā: sed & inimicis eius interdum: quoniam hoc ipse precepit: qui sepe maximā ad eruditionē suorū pessimis hoibus contulit potestātē. Vñ illud. Subiecti estote oī humane creature ppter deū: siue regi quasi p̄cellenti: siue ducibus tanq̄ ab eo missis ad vindictam malefactorum laudem vero bonorū. Et illud. Serui subditi esto te dñis vestris: nō tñ bonis & modestis sed etiā discolis. Amici quidē dei fiūt aut gratia cessantib⁹ meritis. vt hieremyas & iohānes sanctificati anteq̄ nati: & gēma sacerdotū Nicolaus q̄rta & sexta feria semel lactēs in cunis. Aut meritis ex gratia: vt q̄ facili via bonorū operū sicut penitens latro: vel difficili & felici transitu merentur regna celorū velut apostolorū chorus & martyri. Hos autē tres ordines innuit maro. Facilis descensus auerſi: noctes atq̄ dies patet atri ianua ditis. Sed reuocare gradum superasq̄ euadere ad auras. Hic opus hic labor est pauci quos equ⁹ amant. Iupiter aut ardēs euexit ad ethera virtus. Diis geniti potuere. Quos ergo morū elegantia: diuine videmus bonitati conformes: debemus tanq̄ verissimā & fidelissimā dei imaginem venerari. Ministri vero sunt quos dispositio diuina vocauit: vt corripiēdo & corrigēdo vitia: aut vtutes inserēdo & p̄pagādo: suā & aliorū p̄curent salutē. Qui vero ei in iure humano ministrant tanto inferiores sunt his qui ministrāt in diuio: quātum diuinis humana cedunt.

¶ Que pena imineat his q̄ ministris ecclie locorūq̄ venerabiliū iniurias inferūt. & de p̄uilegiis locorū venerabiliū. & q̄ abſolutio nec p̄ vim extorqueri: nec surripi pōt p̄ fraudē. **Ca. V.**

¶ In his autem qui iura diuina ministrant: deus pre ceteris honorat aut sp̄nit cū illorū honorē / aut cōtēptū propriū reputet. Hic est illud. Ego dixi dii estis: & labia sacerdotis custodiūt sciētia: & legē requirūt ex ore ei⁹: q̄a āgel⁹ dñi exercitūū est. Ip̄a quoq̄ v̄itas ait. Qui vos au-

i. Corin. ix.

i. Petri. ii.

In. vi. eneid.

ps. lxxx.
Malachie. ii.
Luce. x.

